

«A les cinc en punt»

Si, a les cinc en punt, un rite mil·lenari es posa en marxa. Un rite que durant dècades ha estat ignorat i, inclús, maltractat per molts d'aquells/lles que d'una manera o una altra tenien alguna cosa a oferir a la cultura.

Era clar, es tractava d'identificar la correguda de bous amb una ideologia netament de dretes i amb un menyspreu cap als animals; de vincular-ho, en definitiva, a l'Espanya més negra.

Però, és ben evident que no tot era així, la situació es va aclarint, i comença a ressorgir un interès per veure l'emoció i l'art que hi pot haver.

Ja no es pot negar que els bous han agradat i han

estat defensats per gent que no tenia res a veure ni amb la dreta ni amb els aspectes més retrògrads de la vida; vegeu, si no, els poemes de Lorca, de Machado, de Gil-Albert, de Bergamín...

Vegeu, també, les obres de Zuloaga, de Picasso, de Gaya, de Saura... donant suport estètic a un joc de llum on l'or del vestit es confon amb el negre de la pell, i tots dos fan un roig cru d'imaginació i intensitat.

És la història d'on beuen escriptors i pintors actuals com Fco. Brines, A. Tapiello, Caballero Bonald, G. Pérez Villalta, Alfonso Albacete, Frederic Amat o Fernando Machado.

D'on sorgeixen grups de música pop que busquen les seues diferències, no sols creant nous ritmes que



Dibuix de Fernando Vicente.

facen de paret a la invasió anglosaxona, sinó, a més, fent unes lletres que reflecteixen un esperit i una idiosincràsia que ens diferencien de la resta d'Europa (Gabinete Caligari, Los Coyotes...).

I, no cal dir-ho, en el còmic apareixen figures, gent i històries, on la mort i

l'angoixa es barreja amb la vida i dóna com a resultat dibuixos de gran bellesa (Cessepe, Javier de Juan, Fernando Vicente...).

El que és clar, com deia Bergamín, és que: «Per veure que val, moralment o estèticament, el *torero*, cal, abans que res, entendre'l».

De bous, encara

Que el lector tinga paciència i em perdone, si torne una altra vegada sobre el ramat boví. Però és que em provoquen, Déu meu, em provoquen i no ho puc suportar. Ja em diran si no és provocació aquesta perla: «*El valenciano es, en principio, un ser vital, festivo, de sensible e inquieta retina. El arte del capote y las astas está, pues, hecho a su medida*». L'escriu —a *El País* de Madrid, evidentment— la més alta autoritat elegida de la Província de València. O siga que ja hi tornem: *en principi*, com qui diu substancialment, els valencians som gent «*vital y festiva*» (¿de què em sona a mi, això?), i, a més a més, dotats per al color i per a la línia mòbil; terra d'artistes, vaja, i



de *flores, de luz y de color*, faltaria més. Paciència. Els tòpics més suats, si no t'agafen en un mal dia, són suportables.

Ara, que el «*arte del capote y las astas*» estiga fet a la nostra mesura, això no. No, senyor president, aquesta no la passe. Ací, pels pobles i les viles d'aquest país, la gent ha corregut bous des de fa segles... però sense *capote* ni *arte*. Ací s'han fet bous de plaça, bous de carrer, bous embolats, bous a l'aigua, bous en corda, i tants bous com V.E. voldrà.

El punt de Mira

Però no bous de toreros, que són invent d'importació. Córrer davant o darrere de bous i vaques no és —li ho dic jo que hi he corregut molt més que V.E.— cosa de l'*arte del capote*, ni de prop ni de lluny.

Si el senyor president i la institució que representa estan preocupats per la *crisis del torero*, si el seu objectiu en aquest gravíssim tema (amb la col·laboració d'intel·lectuals i artistes, diu) és «que la fiesta vuelva a remontar su nivel y no decaiga», em sembla molt bé, o no em sembla gens bé, és igual. Però, per favor, no tornen a dir als diaris de Madrid que el «*arte del capote y las astas*» està fet a la mesura dels valencians. Ni de conya. A pesar de Granero. Ni el flamenc tampoc, a pesar del Titi. No ho tornen a dir. Per favor, no.

Joan F. Mira